2101000106020047
EXAMINATION FEBRUARY-MARCH 2024
BACHELOR OF ARTS (THIRD YEAR)(SIXTH SEMESTER)
SANSKRIT – XXII – LEVEL 2
(केशवमिश्र प्रणिता – तर्कभाषा)

[**Time: As Per Schedule**] **[Max. Marks: 50]**

Instructions:
1. Fill up strictly the following details on your answer book
  a. Name of the Examination : **BACHELOR OF ARTS (THIRD YEAR)(SIXTH SEMESTER)**
  b. Name of the Subject : **SANSKRIT – XXII – LEVEL 2 (केशवमिश्र प्रणिता – तर्कभाषा)**
  c. Subject Code No : **2101000106020047**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

Student’s Signature

Q.1 ટૂંકમાં જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ) **10**

(૧) ન્યાયપરંપરાનો આકરગ્રંથ કયો છે? તેના પ્રણેતા કોને માનવામાં આવે છે?

(૨) લિંગ એટલે શું?

(૩) સમવાયિકારણ કોને કહેવાય? ઉદાહરણ આપો.

(૪) અનુમાનનાં અંગો જણાવો.

(૫) પક્ષ-સપક્ષ-વિપક્ષ એટલે શું?

(૬) વાક્ય કોને કહેવાય?

(૭) 'छलम्' નો અર્થ આપો.

Q.2 સાનુવાદ વિવરણ કરો : (કોઈ પણ બે) **13**

(१) लक्षणं त्वसाधारणधर्मवचनम् | यथा गोः सास्नादिमत्वम् |

(२) तच्च कारणं त्रिविधम् |

(३) गुणाश्रयो द्रव्यमिति हि द्रव्यलक्षणम् |

(४) सा च द्विधा सविकल्पकनिर्विकल्पक भेदात् |

Q.3 હેત્વાભાસ એટલે શું? તેના પ્રકારોની વિગતે ચર્ચા કરો. **13**

અથવા

ટૂંક નોંધ લખો.

(૧) શબ્દ પ્રમાણ

(२) तर्क-वाद-जल्प-वितण्डा

Q.4 સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : (કોઈ પણ બે) **14**

(૧) મનુષ્યો પોપટને પાંજરામાં પાળે છે. પાંજરામાં રહેલા પોપટો મનુષ્યોના સારા અને ખરાબ વચનો બોલે છે. સજ્જનોના અને પંડિતોના ઘરોમાં પોપટો સારાં વચનો બોલે છે. તેનાથી છોકરાઓ સુંદર ચરિત્રવાળા બને છે. તેના મધુર શબ્દો બાળકો અને મનુષ્યોને પ્રસન્ન કરે છે. પોપટ રમણીય પક્ષી છે. તેથી મનુષ્યો તેને પાંજરામાં પાળે છે. પોતાની મરજી મુજબ ફરનાર બધા પક્ષીઓમાં અરે પોપટ તારી મધુર વાણીને લીધે તું પાંજરામાં પુરાઈ ગયો.

(२) હંસને કમળો અત્યંત ગમે છે. ઘણું કરીને હંસ દૂધ અને પાણીને છુટ્ટું પાડે છે અને દૂધને પીએ છે. તેથી હંસ સાર વસ્તુને ગ્રહણ કરે છે. અને અસાર વસ્તુને ત્યજે છે. તેથી સજ્જનો હંસની માફક સાર ગ્રહણ કરે છે. તેની ચાલ ખૂબજ સુંદર છે. સ્ત્રીઓ તેની ગતિનું અનુકરણ કરે છે. ઘણું કરીને સરોવરના કિનારાઓ ઉપર હંસો દેખાય છે. તે બધા પક્ષીઓમાં ઉત્તમ અને પરમ સુંદર ગણાય છે. તે સરોવરમાં ચારો ચરે છે.

(૩) આ તળાવ છે. તળાવના તીરે એક વૃક્ષ છે. એક દિવસ વૃક્ષની શાખામાં એક કબૂતર બેસે છે. ત્યારે એક કીડી વૃક્ષની ડાળી પરથી તળાવના પાણીમાં પડે છે. ત્યારે કબૂતર કીડીને પાણીમાં જુએ છે. ત્યારે કબૂતરના હૃદયમાં દયા ઉત્પન્ન થાય છે. તે દયાથી તેની પાસે પાંદડું ફેંકે છે. પછી કીડી પાંદડાં પર બેસે છે. તળાવના મોજાઓ તે પાંદડાને કિનારા પર લાવે છે. પછી કીડી પોતાના ઘરે જાય છે અને કબૂતરને ધન્યવાદ આપે છે.

(૪) થોડા સમય પછી ખેડૂતના વાડામાં તે એક ઘડો જુએ છે. પછી તે ઘડાની પાસે જાય છે. થોડા સમય સુધી તે ત્યાં અહીં તહીં ફરે છે. ત્યાર પછી તે ઘડાના મુખ ઉપર બેસે છે. પછી તે ઘડામાં થોડું પાણી જુએ છે. તે પાણી પીવા માટે ચાંચથી યત્ન કરે છે. પરંતુ પાણીનું ટીપું પણ તેને મળતું નથી. છતાં પણ પાણી પીવા માટે તે પ્રયત્ન કરવાનું છોડતો નથી.

****